

Lieta C-366/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 8. maijs

Iesniedzējtiesa:

Sofiyski rayon en sad (Bulgārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 19. aprīlis

Prasītāja:

BOSOLAR EOOD

Atbildētāja:

CHEZ ELEKTRO BULGARIA AD

Pamatlietas priekšmets

Strīds saistībā ar līguma par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas iegādi neizpildi

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 267. pantu un ir par to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga Bulgārijas tiesību norma, ar kuru būtiski tiek grozīti no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas iegādes nosacījumi attiecībā uz jau noslēgtiem ilgtermiņa līgumiem par elektroenerģijas iegādi.

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. pants, kurā ir noteikta darījumdarbības brīvība Savienības tiesību sistēmā, ir jāinterpretē tādējādi,

ka tas nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā *Prehodni i zaklyuchitelni razporedbi na Zakona za izmenenie i dopalnenie na zakona za energetikata* (Likuma par Enerģētikas likuma grozījumiem un papildinājumiem pārejas un nobeiguma noteikumi, turpmāk tekstā – “PZR ZIDZE”) 18. pants, saskaņā ar kuru, neņemot vērā noslēgtu līgumu un pastāvošas līgumattiecības, uz ko attiecas spēkā esošās speciālās tiesību normas, ar leģislatīvu aktu par labu vienai līgumslēdzējai pusei tiek grozīta viena no līguma būtiskajām sastāvdaļām (cena)?

- 2) Vai tiesiskās drošības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj jaunu tādu tiesisko attiecību regulējumu, kuras saskaņā ar speciālām tiesību normām ir jau radušās starp privātpersonām vai starp valsti un privātpersonām, ja šis jaunais regulējums negatīvi ietekmē privāttiesību subjektu tiesisko paļāvību un to jau iegūtās tiesības?
- 3) Vai tiesiskā paļāvība kā Savienības tiesību pamatprincips, ņemot vērā Tiesas 2009. gada 10. septembra spriedumu *Plantanol* (C-201/08, EU:C:2009:539), ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar to dalībvalstij, pietiekami negarantējot paredzamību, ir aizliegts grozīt spēkā esošu tiesisko regulējumu par elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem, priekšlaikus atceļot likumā paredzētus pasākumus, ar ko veicina elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem un kas ir saistīti ar ilgtermiņa līgumiem par elektroenerģijas iegādi, pretēji nosacījumiem, ar kuriem privātie ekonomikas dalībnieki ir veikuši investīcijas elektroenerģijas ražošanā no atjaunojamajiem energoresursiem un noslēguši ilgtermiņa līgumus par elektroenerģijas iegādi ar valsts regulētiem elektroapgādes uzņēmumiem?
- 4) Vai Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu 3. un 4. pants, ņemot vērā šīs direktīvas 8. un 14. apsvērumu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos dalībvalstīm ir noteikts pienākums ar valsts pasākumiem direktīvas transponēšanai garantēt investoriem tiesisko drošību elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem jomā, ieskaitot saules enerģiju?

Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, vai saskaņā ar Direktīvas 2009/28 3. un 4. pantu apvienojumā ar tās 8. un 14. apsvērumu ir pieļaujama tāda valsts tiesību norma kā *PRZ ZIDZE* 18. pants, ar kuru būtiski tiek grozīti preferenciālie nosacījumi no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas iegādei arī attiecībā uz jau noslēgtiem ilgtermiņa līgumiem par no šādiem resursiem iegūtas elektroenerģijas iegādi atbilstoši sākotnēji noteiktajiem valsts pasākumiem direktīvas transponēšanai?

- 5) Kā, piemērojot Savienības tiesības valsts līmenī, ir jāinterpretē jēdziens “dalībvalsts”? Vai, ņemot vērā 1990. gada 12. jūlija Tiesas spriedumu *Foster u.c.* (C-188/89, EU:C:1990:313) un vēlākus Tiesas spriedumus šajā judikatūras virzienā, šis jēdziens ietver arī tādu pakalpojuma ar vispārēju

tautsaimniecisku nozīmi (elektroapgāde) sniedzēju kā atbildētājs uzņēmums izskatāmajā tiesvedībā, kuram ar likumā regulētiem nosacījumiem ir uzticēts sniegt šo pakalpojumu saskaņā ar valsts iestādes aktu un šīs iestādes uzraudzībā?

Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 20. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.) 8. un [14.] apsvērumi, kā arī 3. un 4. pants; Tiesas spriedumi, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol* (C-201/08; EU:C:2009:539), un 1990. gada 12. jūlijs, *Foster u. c.* (C-188/89, EU:C:1990:313).

Valsts tiesību normas

Zakon za energija ot vazobnovaemi iztochnitsi (Likums par elektroenerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem, turpmāk tekstā – “ZEV”):

31. pants. (1) No atjaunojamajiem energoresursiem iegūtu elektroenerģiju publiskais piegādātājs vai tiešie piegādātāji iepērk par KEVR (*Komisija za energiyno i vodno regulirane* [Enerģētikas un ūdensapgādes regulēšanas komisija]) noteiktu preferenciālu cenu, kura bija spēkā laikā, kad *Zakon za ustroystvo na teritoriata* [Teritoriālās plānošanas likuma] izpratnē tika uzsākta elektroenerģijas ražošanas iekārtas lietošana [..].

(2) No atjaunojamajiem energoresursiem iegūta elektroenerģija saskaņā ar 1. punktu tiek iepirkta, pamatojoties uz ilgtermiņa pirkuma līgumiem [..].

[..]

(4) No atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas cena nemainās 2. punktā minētā pirkuma līguma darbības laikā, izņemot 32. panta 4. punktā paredzētos gadījumus. Pēc šī darbības laika beigām netiek piešķirtas nekādas preferences attiecībā uz cenām.

(5) Publiskais piegādātājs vai tiešie piegādātāji iegādājas no atjaunojamajiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju ar šādiem nosacījumiem:

1. par preferenciālo cenu elektroenerģijas daudzumiem līdz specifiskās neto saražotās elektroenerģijas apjomam, uz kura pamata attiecīgajos KEVR lēmumos it noteiktas preferenciālās cenas.

[..]

(8) Gadījumos, kad investīcijām no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas ražošanai paredzētas iekārtas būvniecībai tiek sniegts atbalsts no valsts vai ES atbalsta shēmas līdzekļiem, publiskais piegādātājs vai attiecīgais tiešais piegādātājs iegādājas elektroenerģiju par cenām, ko *KEVR* noteikusi atsevišķām kategorijām, un atbilstoši nosacījumiem un kārtībai, kura ir noteikta attiecīgajā rīkojumā saskaņā ar *Zakon za energetikata* [Enerģētikas likuma] 36. panta 3. punktu.

32. pants. (1) *KEVR* nosaka preferenciālās cenas no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas iegādei [..]:

1. reizi gadā līdz 30. jūnijam;
2. ja pēc cenas elementu analīzes saskaņā ar 2. punktu tā konstatē būtiskas kāda elementa izmaiņas.

(2) 1. punktā minētās preferenciālās cenas tiek noteiktas saskaņā ar kārtību, kas paredzēta attiecīgajā rīkojumā saskaņā ar *Zakon za energetikata* 36. panta 3. punktu, ņemot vērā atjaunojamo energoresursu veidu, tehnoloģijas veidu, iekārtas uzstādīto jaudu, vietu un iekārtu montāžas veidu.

(3) Preferenciālā cena no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtai elektroenerģijai tiek noteikta uz visu 31. panta 2. punktā paredzētā pirkuma līguma darbības laiku. Pēc šī darbības laika beigām netiek piešķirtas nekādas preferences attiecībā uz cenām.

(4) Reizi gadā līdz 30. jūnijam *KEVR* atjaunina preferenciālo cenu no biomasas iegūtai elektroenerģijai, piemērojot koeficientu, kurā ņemta vērā 2. punkta 6., 7. un 8. apakšpunktā minēto cenu veidojošo elementu apmēra attīstība.

Zakon za izmenenie i dopalnenie na Zakona za energetikata (Likums par Enerģētikas likuma grozījumiem un papildinājumiem, turpmāk tekstā – “*ZIDZE*”)

18. § (1) No atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto enerģijas iekārtas, kuras izveidotas par valsts vai ES atbalsta shēmas līdzekļiem un par kurām atbalsta pieteikumi ir saņemti līdz dienai, kad stājas spēkā *Zakon za energijata ot vazobnovyaemi iztochnitsi*, piemēro tā paša likuma 31. panta 8. punktā minētās cenas, kas dienā, kad stājas spēkā šis likums, ir pēdējo reizi noteiktas ar *KEVR* lēmumu.

(2) 1. punktā minētajiem ražotājiem līdz 2015. gada 31. jūlijam ir jānodrošina elektroenerģijas pirkuma līgumu, ko tie noslēguši ar publisko piegādātāju vai attiecīgo tiešo piegādātāju, atbilstība 1. punktā minētajiem nosacījumiem.

(3) Pēc 2. punktā minētā termiņa beigām publiskais piegādātājs vai attiecīgais tiešais piegādātājs pērk saražoto elektroenerģiju par 1. punktā paredzētajām cenām.

(4) 3. punktu piemēro arī gadījumos, kad netiek izpildīts 2. punktā noteiktais pienākums.

(5) *Zakon za energijata ot vazobnovaemi iztochnitsi* 31. panta 4. punkts un 32. panta 3. punkts neattiecas uz 1. punktā minētajiem no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas ražotājiem. Pēc *Zakon za energijata ot vazobnovaemi iztochnitsi* 31. panta 2. punktā paredzētā pirkuma līguma darbības laika beigām netiek piešķirtas preferenciālas cenas.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu izklāsts

- 1 Viena īpašnieka sabiedrība *BOSOLAR EOOD* (turpmāk tekstā – “prasītāja”) ar akciju sabiedrību *CHEZ ELEKTRO BULGARIA AD* (turpmāk tekstā – “atbildētāja”) noslēdza līgumu, uz kura pamata prasītāja pārdeva no atjaunojamajiem energoresursiem saules elektrostacijā ražotu elektroenerģiju un atbildētāja pirka no tās visu saražoto un pievadīto elektroenerģijas daudzumu. Līguma darbības laiks ir 20 gadi. Saskaņā ar līguma 11. panta 4. punktu saražotā un pievadītā elektroenerģija tiek pirka par preferenciālo cenu, ko *KEVR* bija noteikusi saskaņā ar *ZEVI* tiesību normām. Saskaņā ar *ZEVI* 31. panta 4. punktu un 32. panta 3. punktu preferenciālā cena saskaņā ar līgumu iepirktajai elektroenerģijai visā līguma darbības laikā paliek nemainīga.
- 2 Saskaņā ar līguma noteikumiem prasītāja ražoja elektroenerģiju, piegādāja to atbildētājai un izrakstīja rēķinus par kopsummu 9386,52 BGN. Tā kā atbildētāja nesamaksāja rēķinā norādīto summu, prasītāja tai nosūtīja notariāli apliecinātu šīs summas samaksas pieprasījumu. Atbildētāja iebilda pret šo prasījumu, norādot, ka izrakstītie rēķini nav atbilstīgi noslēgtajam līgumam, jo rēķinos nebija norādīta cena, par kādu tai ir jāpērk saražotā elektroenerģija. Šajā saistībā atbildētāja atsauca uz *Prehodni i zaklyuchitelni razporedbi na Zakona za izmenenie i dopalnenie na zakona za energetikata* (Likuma par Enerģētikas likuma grozījumiem un papildinājumiem pārejas un nobeiguma noteikumi, turpmāk tekstā – “*PZR ZIDZE*”) 18. pantu, ar kuru bija samazināta cena, par kādu ir jāiegādājas no atjaunojamajiem saules energoresursiem iegūta elektroenerģija.
- 3 Prasītāja uzskata, ka *PZR ZIDZE* 18. pants nav piemērojams līgumattiecībām starp to un atbildētāju, jo tas esot pretrunā *ZEVI* un Savienības tiesību normām. Tāpēc tā cēla prasību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 4 Vispirms prasītāja apgalvo, ka *PZR ZIDZE* 18. pants nav saderīgs ar Savienības tiesību pamatprincipiem, kas nostiprināti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”), it īpaši ar Hartas 16. pantā noteikto principu par darbījumdarbības brīvību un Hartas 20. pantā noteikto principu par vienlīdzību likuma priekšā.

- 5 Prasītājas skatījumā iestādēm, kurām ir uzticēts piemērot Savienības tiesības, ņemot vērā darījumdarbības brīvību, ir jānodrošina, lai, ieviešot obligātus nosacījumus privāttiesību subjektu darījumdarbības veikšanai, tiktu ievērotas to likumīgās intereses (Tiesas spriedums, 1979. gada 27. septembris, *SpA Eridania*, 230/78, EU:C:1979:216, 31. punkts). Prasītāja arī norāda, ka darījumdarbības brīvība ietver darījumu partnera brīvu izvēli (Tiesas spriedums, 1991. gada 10. jūlijs, *Neu u. c.*, C-90/90 un C-91/90, EU:C:1991:303, 13. punkts) un brīvu cenas noteikšanu par konkrētu pretpakalpojumu (Tiesas spriedums, 2007. gada 22. marts, Komisija/Beļģija, C-437/04, C:2007:178, 51. punkts). Tā uzskata, ka šajā lietā tiek ierobežota līgumslēgšanas brīvība. Pēc tam, kad vispirms valsts ir noteikusi nosacījumus, ar kuriem privāttiesību subjekti nolemj veikt ilgtermiņa investīcijas un uzņemties līgumattiecības ar uzņēmumiem, kuri sniedz regulētus sabiedriskos pakalpojumus, vēlāk tā ir grozījusi tiesību normas par jau pastāvošu līgumattiecību būtisku elementu un tādējādi vienpusēji grozījusi esošo līgumu būtiskus nosacījumus.
- 6 Prasītāja apgalvo, ka ir pārkāpts arī princips par privāttiesību subjektu vienlīdzību likuma priekšā, saskaņā ar kuru līdzīgas situācijas ir jāaplūko līdzīgi un dažādas situācijas nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien atšķirīga attieksme nav objektīvi pamatota. Lai gan no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas ražotājiem principā ir jāpiemēro preferenciālā cena, kas bija spēkā laikā, kad tika uzsākta elektroenerģijas iekārtas lietošana, no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas elektroenerģijas ražotājiem, uz kuriem attiecas *PZR ZIDZE* 18. pants, esot jāpiemēro cena, kas tika noteikta, pamatojoties uz *KEVR* pēdējo lēmumu pirms ar 18. pantu ieviestajiem grozījumiem. Turklāt 18. pants rada tādas sekas, ka uz elektroenerģiju, kas iegūta saules elektrostacijās, kuras veic identisku saimniecisko darbību, kurām ir identiska nominālā jauda un kuras ar identisku procentu likmi uzbūvētas par valsts līdzekļiem no Valsts lauksaimniecības fonda “Zemedelie”, attiecas dažādas cenas atkarībā no tā, vai šīm elektrostacijām ir vai nav piemērojams 18. pants. Prasītājas skatījumā šādai atšķirīgai attieksmei nav nekāda objektīva pamatojuma, un tāpēc tā ir pretrunā Hartas 20. pantam.
- 7 Turklāt prasītāja atsauca uz Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru, pieņemot Savienības tiesiskā regulējuma īstenošanas pasākumus, dalībvalstīm sava rīcības brīvība ir jāizmanto, it īpaši ievērojot Savienības tiesību vispārējos principus, tostarp tiesiskās drošības, tiesiskās paļāvības, samērīguma un nediskriminēšanas principus (Tiesas spriedums, 2011. gada 5. maijs, *Kurt un Thomas Etling u. c.*, C-230/09 un C-231/09, EU:C:2011:271, 74. punkts). Tā arī norāda, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai juridiskās noteiktības princips, no kura ir atvasināts tiesiskās paļāvības princips, pieprasa, lai valsts noteikumi, ja tie var radīt negatīvas sekas indivīdiem, būtu skaidri un precīzi un to piemērošana indivīdiem būtu paredzama (Tiesas spriedums, 2013. gada 12. decembris, *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, 44. punkts).
- 8 Prasītājas skatījumā *PZR ZIDZE* 18. panta formulējums neļauj skaidri saprast tā precīzu saturu, sistēmiski neaplūkojot vairākas tiesību normas. Turklāt prasītāja

apgalvo, ka nav izpildīta arī tiesību normu seku paredzamības prasība. Tādas tiesību normas stāšanās spēkā ar atpakaļejošu datumu, ar kuru citādi tiek reglamentētas jau esošas līgumattiecības, nepārprotami nav atbilstīga tiesību subjektu tiesiskās paļāvības principam un no to viedokļa nevar būt uzskatāma par paredzamu. Prasītāja arī norāda, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai tiesiskās drošības principa un tiesiskās paļāvības principa ievērošana ir īpaši svarīga tāda tiesiskā regulējuma gadījumā, kas var radīt finansiālas izmaksas, lai ieinteresētās personas varētu precīzi uzzināt tām noteikto pienākumu apjomu (skat. Tiesas spriedumu, 2004. gada 29. aprīlis, *Sudholz*, C-17/01, EU:C:2004:242, 34. punkts).

- 9 Īpašu uzmanību prasītāja pievērš Tiesas spriedumam, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol* (C-201/08, EU:C:2009:539), kurā Tiesa ir atzinusi, ka biodegvielai un atjaunojamo veidu degvielai piemērojama nodokļu atvieglojumu režīma priekšlaicīga atcelšana, neievērojot tajā sākotnēji paredzēto piemērojamību laikā, var būt tiesiskās paļāvības principa pārkāpums. Prasītājas skatījumā no šā sprieduma izriet, ka ekonomikas dalībniekiem, kuri savu darbību uzsākuši laikā, kad bija spēkā biodegvielai sākotnēji noteiktais nodokļu atvieglojumu režīms, un šim nolūkam veikuši ievērojamas investīcijas, šā režīma priekšlaicīgas atcelšanas gadījumā var tikt būtiski ietekmētas to intereses, it īpaši tad, ja atcelšana ir notikusi pēkšņi un neparedzami, nedodot tiem iespēju pielāgoties jaunajai tiesiskajai situācijai.
- 10 Prasītāja arī apgalvo, ka, piemērojot Savienības tiesības, atbildētājs uzņēmums ir pielīdzināms valstij, proti, ir uzskatāms par valsts izpausmi, jo, neskatoties uz komercsabiedrības juridisko statusu, tas veic nevis neierobežotu komercdarbību saskaņā ar vispārējiem principiem, bet gan sniedz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, ko valsts tam uzticējusi īpašā kārtībā saskaņā ar administratīvu aktu (šajā gadījumā ar *KEVR* aktu) un kas ir valsts uzraudzībā. Lai pamatotu šo argumentāciju, prasītāja atsaucas uz Tiesas spriedumu, 1990. gada 12. jūlijs, *Foster* u. c. (C-188/89, EU:C:1990:313, 20. punkts). Tāpēc prasītājas skatījumā atbildētājam uzņēmumam ir piešķirtas īpašas tiesības, kas ir plašākas par noteikumiem, kuri ir piemērojami attiecībās starp privātpersonām, tādējādi tas ir viens no tiesību subjektiem, attiecībā pret kuriem var atsaukties uz tieši piemērojamām direktīvas normām (Tiesas spriedums, 2012. gada 29. jūnijs, *GDF Suez/Komisija* (T-370/09, EU:T:2012:333, 314. punkts).
- 11 Visbeidzot prasītāja norāda, ka attiecīgās valsts tiesību normas nav atbilstīgas pamatprasībām, kas Direktīvā 2009/28, it īpaši tās 3. un 4. pantā apvienojumā ar 8. un 14. apsvērumu, ir noteiktas dalībvalstīm. Prasītāja uzskata, ka, ņemot vērā šīs direktīvas mērķus nodrošināt ekonomikas dalībniekiem ilgtermiņa stabilitāti, kas vajadzīga saprātīgām un ilgtspējīgām investīcijām atjaunojamo energoresursu nozarē, un radīt investīciju drošību, *PZR ZIDZE* 18. pants nav atbilstīgs pienākumiem, kuri izriet no minētās direktīvas 3. un 4. panta apvienojumā ar tās 8. un 14. apsvērumu.
- 12 Atbildētāja iebilst pret prasītājas argumentiem.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 13 Ņemot vērā iepriekš minētos faktiskos apstākļus un prasītājas argumentus, iesniedzējtiesas skatījumā, lai varētu izspriest lietu, ir būtiski novērtēt, vai *PZR ZIDZE* 18. pants ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

DARBBA VERSIJA